

Sociale en interculturele psychologie.

Hoofdstuk 3: Waarden, normen x instituties.

1. Waarden.

Waarden = Meer of minder bewuste collectieve voorstellingen omtrent wat (niet) goed en juist is, en daarom nastrevenswaardig.

→ Veranderbaar. **Heel langzaam**

Waardehiërarchie = De ene waarde belangrijker als de andere.

Waardehiërarchie:

Individualistisch Ik Cultuur	Collectivistisch Wij Cultuur
Zelfstandigheid	Geloof
Zelfvertrouwen	Respect voor ouders
Goede opleiding	Trouw aan familie
Eigen taal goed spreken	Gastvrijheid
Opkomen voor mening	Goede manieren
Respect voor ouders	Eigen taal goed spreken
Goede manieren	Goede opleiding
Trouw aan familie	Opkomen voor mening
Gastvrijheid	Zelfstandigheid
Geloof	Zelfvertrouwen

Mediterrane Islamcultuur: Volgens Triandis.

Allochtonen: Levenshouding.	Autochtonen: Religie.
Wij Cultuur	Ik Cultuur
Collectivistisch	Individualistisch
Groep; Familie	Individu
Loyaliteit	Individuele vrijheid
Gehoorzaamheid	Individuele verantwoordelijkheid
Schaamte vanwege eer	Schuld = Persoonlijke verdienste
Sociale controle	

Mediterrane Islamcultuur: Volgens Pinto.

Allochtonen: Levenshouding.	Autochtonen: Religie.
F Cultuur =	G Cultuur =
Fijnmaig	Grofmazig
Hiërarchie van rollen x posities	Weinig ligt vast
Strakke regels → Leeftijd; Geslacht	Algemene regels
Herkenbaar Vs. Beperkend	Vrijheid Vs. Bevreemend

Waarde ≠ Belang: Waarde = 'Ik wil ... zijn'.

Belang = 'Ik wil ... hebben.'

2. Normen.

Normen = Min of meer bindende verwachtingen inzake het (niet-)handelen door de leden van de samenleving of een groepering ervan.

→ Concretisering van waarden.

Normen: Niet alle normen als wetten of officiële regels.

Soorten: 1. Geboden x verboden = Beloning x sanctie.

→ Pas bewust van waarden x normen bij straffen of belonen.

2. Taboe = Extreme vorm van verbod.

→ Niet alleen bepaalde handelingen verboden maar ook erover spreken.

Internalisatie van waarden en normen: *Extern → Intern.

*Stuk van zichzelf.

*Door opvoeding.

Socialisatie = Het zich eigen maken van sociale afspraken binnen de maatschappij of een deel

daarvan.

→ Primaire socialisatie. Gezin

→ Secundaire socialisatie. School x Peers

→ **Mensen verwachten van zichzelf en van anderen dat zij in hun gedrag de waarden realiseren dus aan de normen voldoen**

3. Instituties.

Institutie = Vast, collectief bepaald gedragspatroon.

Geheel van met elkaar samenhangende gedragsregels op een bepaald levensgebied.

→ Onderwijs, democratie, ...

Soorten: 1. Macro-niveau.

→ Maatschappij, samenleving, ...

2. Meso-niveau. Tussen

→ School.

3. Micro-niveau. Individueel

→ Gezin.

Institutionalisering = Proces waarbij bepaalde gedragsvormen algemeen gangbaar worden

→ Belang: Met elkaar te kunnen samenleven, regelmaat en orde, anticiperen mogelijk maken.

Sommige wettelijk verankerd, anderen niet.

4. Voorstelling geheel.

Onbelangrijk	Waarden	Belangrijk
Onbelangrijk: Folkways	Normen	Belangrijk: Moeres
Onbelangrijk: Gebruiken	Vormen van gestandaardiseerd gedrag	Belangrijk: Instituties

5. Ontstaan van waarden, normen x instituties.

*Vaak lang geleden.

*Van zodra mensen duurzaam samenleven.

*Belang van materiële omstandigheden.

Vb: Verschil tussen mensen van verschillende SES

→ Hoge SES: Zelfstandigheid, individuele ontplooiing.

Lage SES: Gehoorzaamheid en conformisme.

→ Verschil collectivistisch -individualistische waarden hangt vaak samen met SES.

*Materialistische benadering ↔ Idealisme

Materialisme = Ideeën en opvattingen zijn weerspiegelingen van materiële omstandigheden waarin mensen leven

Sociale werkelijkheid → Idee.

Karl Marx: *Bezits- en machtsverhoudingen, arbeidsomstandigheden.

1818-1883 *Kapitalisten Vs. proletariërs

→ Later aangepast door Friedrich Engels.

Idealisme = Sociale werkelijkheid ontstaat op basis van ideeën en opvattingen van mensen.

Idee → Sociale werkelijkheid.

Max Weber: *Onderzoek naar ontstaan van kapitalisme in Westen

1864-1920 *Oorzaak = Calvinisme.

→ Vorm van protestantisme.

*Later bekritiseerd en genuanceerd.

*Vb: Godsdienst bepaalt de samenleving.

Islamitische staten

6. Vertraging.

Waarden x normen kunnen soms snel veranderen maar vaak ook te traag.

→ Spanningen!

Verklaring: 1. Geestelijke traagheid.

→ Geen bewust zijn van veranderde situatie.

2. Psychische zekerheid.

3. Belangen.

Omgekeerde: Normen, Wetten die voorlopen op vastgeroest gedrag.
→ Spanningen!

7. Consensus en dissensus.

7.1. Consensus.

Consensus = Overeenkomst.

Niet zo dat er tussen alle leden van een samenleving of subgroep ervan consensus is over waarden, normen, instituties.

→ Vb: Politieke partijen, subculturen.

Gradaties van consensus:

1. Universals: Cultuurelementen die door iedereen worden gedeeld.
2. Specialties: Typerend voor leden van bepaalde groeperingen binnen een samenleving.
3. Alternatives: Cultuurelementen die iedereen vrij kan kiezen.

Veronderstellende consensus:

*Pluralistic ignorance = Ten onrechte een consensus over waarden x normen overschatten
x

hun eigen gedrag als uitzondering x dus 'overtreding' beschouwen
waarover ze zich schuldig voelen.

→ Vb: Seksueel gedrag, neuspeuteren...

Waarden vaak erg algemeen zodat vaak consensus over een algemene waarde, maar niet over concrete invulling ervan.

7.2. Dissensus.

Dissensus = Situatie met gebrek aan overeenstemming.

Hoe minder universals in een samenleving, hoe minder consensus, hoe meer dissensus.

Gevolg: Anomie = Het ontregeld zijn van een samenleving door gebrek aan gedragsnormen.

→ Typisch voor moderne samenleving waarin traditionele normen en waarden ondermijnd worden en niet of nauwelijks vervangen worden door nieuwe.

Grondlegger: Emile Durkheim. 1858-1917
Letterlijk: Normloosheid.

Leidt tot angst en wanhoop.

→ Gevolg: 'Le suicide'. Zelfdoding